

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Dvbivm IV. Qualis sit finis, sive scopus hujus Regulæ, ac ex consequenti nostræ Religionis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

tia infra iudicabimus) ab eodem quoque tempore, vel paulo ante Ordinis confirmatio iudicanda erit. Et haec de approbatione a Patriarchis facta.

Si vero ad Apostolicam Sedem convertamur, ante INNOCENTII III. Regulam Alberti Alex. III. approbatam ab ALEXANDRO III. facile comperimus, ut docent non contemnendi Auctores. Tritheimius de laudibus Carmelitarum cap. 5. ait: Postquam Fratres huius Religionis in Europam venerunt, multi summi Pontifices Ordinem ipsum confirmarunt: de quibus Alexander Papa III. unus exiit. Idem tenet Buchinguerius in sua Chronica, & Genebrardus in methodo ad Chronologiam, & historiam universam, nostrique Petrus Raymundus, & Joannes Grossi Ordinis nostri quondam praepositi Generales.

Demum, cum ante Concilium Lateranense opus non esset Apostolicae Sedis expressa approbatione, non video, quae major confirmatio alicui Ordini tunc contingere poterat, quam multorum Pontificum privilegis ornari. Constat autem Carmelitarum Ordinem a tempore LEONIS IV. ADRIANI II. STEPHANI V. aliorumque Pontificum, qui propè annum 850. floruerunt, varia privilegia accepisse, de quibus mentio fit in Bullis à SIXTO IV. concessis, maxime in illa, quae incipit: *Dum attenta meditatione*: & in Bulla GREGORII XIII. cuius initium est: *Ut laudes sanctissimas* &c. in quibus commemorantur hi, & alii antiquissimi Pontifices, qui Carmelitis ab anno 815. in terra sancta oppressis varios favores concesserunt. Quae etiam privilegia referuntur in compendio privilegiorum, verbo Indulgentia, quoad saeculares.

D V B I V M IV.

Qualis sit finis, sive scopus huius Regulae, ac ex consequenti nostrae Religionis.

Cassianus Omnes artes, ac disciplinae (ut Cassianus loquitur collatione 1.) scopum quendam, id est destinationem, & telos, hoc est, finem proprium habent, ad quem respiciens uniuscuiusque artis sectator industrius cuncta ordinar, & dirigit, & oblatos labores, pericula, & dispendia universa aequanimiter, atque libenter tolerat, sicut agricola finem habens, securè, copioseque vivendi ex proventu segetum fecundarum, scopum (id est destinationem) gerit, agrum suum cunctis sensibus expurgare, eumque universis instructuosis vacuare graminiibus: sine quo se adepturum finem propositum non confidit. Similiter, qui certis quibusque dignitatibus mundi huius cupiant honorari, cui officio, vel ordini debeant

vid. Joa. à Jesu Maria spei tramitem, finem quoque valeant desideratae part. 1. dignitatis attingere. Haec & alia Cassianus, ubi disciplina supra. Nostra igitur professionis, sive Regulae finem operet ante omnia huius Religionis athletis fixum habere mentù: scopumque proprium praeculis habere, ut in ipsam totis nervis, ac viribus jaculentur. Huius enim cognitio, nostrae directionis, ac vitae caput est, atque principium. Nam cum in quavis arte, ac disciplina, ut eam red à S. Elia &c. exequamur, ejus finis consideratio maxime necessaria sit: proculdubio in professione mona-

Thom. à Jesu Oper. Tom. I.

stica (quae ars artium est) multo magis haec cogitatio & cura finem suum inquirendi, suscipienda est: ut & sic viam destinare, eligere, ac parare media ad finis consequutionem unicuique in promptu sit. Ignoranti enim quem portum petat (ut etiam teste Seneca loquamur) nullus suus proprius ventus est. Ac proinde errant consilia nostra, nisi sciamus, quod dirigantur.

Eam ob rem in hoc opere cum primis constituendum nobis est, quam ad metam nostrae Regulae sive instituti cursum dirigatur, ut viae, rationesque omnes facilius inveniatur, quibus eo perveniri possit: & ut cetera, quae in Regula continentur, ex commensuratione ad proprium finem melius percipiantur. Omnis igitur monastica disciplina duplici fine gaudere solet. Primus finis est ille omnium Christianorum, omniumque Ordinum communissimus, nempe charitas, sive gloria DEI. Alter vero proprius est, qui telos, sive finis proximus appellari consuevit. Qui quidem finis, si cum illo superiori conferatur, medium potius ad illum perveniendi existimari potest. Nobis in praesenti consilium ullum non est, de priori illo fine disserere, sed de posteriori tantum: in hoc enim sine unaqueque Religio suae directionis figure obtinendam, ad hunc suum principaliter dirigentem conatus, hunc si ejus professores attingant, vorum suorum ac instituti compotes evadent: sunt autem si varii, pro varietate etiam & diversitate Religionum: omnes tamen ad tria genera reducuntur, secundum quod ab omnibus Theologis, tria esse potissimum Religionum genera, traditur: quorum aliud est in agendo, aliud in contemplando versatur, tertium vero iam actionem, quam contemplationem complectitur. Quod adhuc in alia duo membra subdividi potest. Nam vel est mixtum ex aequalibus partibus, ita, ut aequaliter & actioni, & contemplationi vacet: vel plus habet de uno, quam de alio: verbi gratia, minus de contemplatione, & plus de actione, vel è contra. Hoc ergo est, quod nunc investigamus, quisnam horum sit huius Religionis scopus, sive finis verus, proprius, legitimus, ac immediatus.

Pro cuius resolutione primò (idque certò) statuendum est, proximum, & potissimum nostrae Religionis finem esse, contemplationi vacare. Quod & fuisse olim monachorum omnium primariam institutionem constat ex his, quae Cassianus collatione 9. cap. 1. luculenter docet: *Omnis, inquit, monachi finis, cordisque perfectio ad jugem, atque indivisibilem orationis perseverantiam tendit: & quantum humana fragilitati conceditur, ad immobilem tranquillitatem mentis, ac perpetuam nititur puritatem. Ob quam omnem, tam laborem corporis, quam contritionem spiritus indefessè quarimus, & jagiter exercemus: & est inter a se veritatem recipi: a quadam, inseparabilisque conjunctio.* ita Cassianus. Et hunc fuisse antiquam monachorum morem, ac beatissimi Marci tempore, qui primus Alexandriae Monachis normam dedit vivendi, observatum, à Nicephoro Calixto lib. 2. cap. 15. & à Sozomeno eodem lib. cap. 17. & sequentibus, & à Cassiano lib. 2. de institutis renuntiantium cap. 5. memoriae proditura est: de quibus ipse ita scripsit: *In primordiis enim fidei, probatissimi illi Marci annulatores, ac discipuli eo fervore scripturarum divinarum lectionibus, orationisque, & operi manuum diebus, ac noctibus ita incumbens, ut neque escaram quidem appetitus, vel memoria, nisi alio, tertiove die corporis interpellaret inedia. Scriptis autem horum exercitia, fuita, atque philosophiam, institutum, mores, vitam, rationemque conversationis omnem celeberrimas Philo-*

R 9 3

Seneca

Finis est

Quis proprius

omnium Religionum

Proprius ac praecipuus

Religionis Carmel.

finis est contemplatio.

Cassianus

Nicephor.

Calixtus

Sozomè.

Vid. Joan.

à Jesu

MARIA

Scholam oration.

Tract. 1. Notab. 5. & discipl.

LESU

Spiritu

Monast. natione Judaeus, professione verò Pythagoricus, quem ad colloquium Petri Romae divinum verbum concionantis, fama est, pervenisse, ut Ecclesiastica narrat historia. Hæc autem forsitan alicui longè repeita videantur, cum tamen vi propria nostri instituti adduci merito debeant. Fuerunt enim Monachi illi ex Essenis, ELIÆ successoribus, ut supra part. 1. cap. 1. plenius tradidimus. Quare hanc Egyptianorum monachorum in primitiva Ecclesia vivendi normam, instituti puritatem Regula nostra protrahere usque ad nostra tempora, ac consecravitur.

Tomo 2. Propius verò ad Regulam nostram accedentes, propositam veritatem efficaciter comprobemus. Ita primum non sit leve argumentum, quia nostra Religionis Dux, & author ELIAS, totum ferè vitæ suæ tempus in oratione consumpsit. Sic enim de eo Waldensis tit. 1. de Sacramentalibus cap. 6. n. 7. scripsit. *Lege (inquit) librum Regum 3. Carmel. & 4. si non noster sanctus Patriarcha Elias, non dico per plures vires, sed pene totam vitam in orando consumpsit.* Post ELIAM verò filii Prophetarum, qui in solitudine juxta flumen Jordanis (ut auhores sunt Hieronymus ad Paulinum, & Isidorus lib. 2. de officio cap. 16.) habitaverunt, hi die ac nocte, hymnis, & orationibus studebant. De his enim ait Joannes Hierosolymitanus, in libro de institutione monachorum, de filiis Prophetarum, eorumque successoribus, institutoque agens, quod ad imitationem ELIÆ, incessanter, & continuè penetrare vastos secus solitudinis montis Carmeli, & aliarum Eremorum terra promissionis solebant: ubi cogitationibus sanctis, & intentione, oratione, ac ceteris armis justitiae muniti, tanto conatu mentes suas ad exemplum ELIÆ Principum eorum sursum in DEI contemplationem elevabant, ut in caelestibus choris putarentur translati, & revelata facie gloriam DEI speculari, perfuentes colloquio DEI, cui puris mentibus inhærebant. Hæc Joannes.

Deinde in Evangelica lege (ut nunc illos probatissimos monachos Marci discipulos prætereas, de quibus supra,) nostri Ordinis primævos in lege nova cultores orationi maximè studuisse reperimus. Josephus enim Antiochenus, lib. de perfecta militia primitiva Ecclesia cap. 12. inquit: *Perfectorum militum Christi Apostolorum coadjutores surrexerunt strenuissimi viri solitarij, contemplationi dediti, sanctorum Prophetarum ELIÆ, & Elisi sequaces, qui de monte Carmeli descendentes, &c.* Et Armachanus apud Waldensem tit. 9. cap. 89. in sermone de Conceptione beatissima Virginis MARIÆ inter alia sic ait: *Ut dicunt fide digna historia, à tempore ELIÆ & Elisi, qui sapius morabantur in monte Carmeli, solebant homines contemplari secretis inhabitare, usque ad tempora Salvatoris: & tunc illi Eremitæ, prædicantibus Apostolis, inter ceteros sunt conversi.* Et infra docet, eos Fratres beatissima MARIÆ Virginis de monte Carmeli fuisse vocatos. Jacobus quoque de Vitriaco, in libro, qui dicitur Memoriale cap. 22. inquit: *Quidam viri saculo renunciantes, ad imitationem sancti Viri, & solitarij ELIÆ, vitam solitariam agebant in alvearibus modicarum cellularum, tanquam apes Dominii dulcedinem mellificantes.* Et verè JOANNES 44. Patriarcha Hierosolymitanus, qui primam nobis in scriptis Regulam tradidit, ferè per totam, nos ad imitationem ELIÆ, & vitæ solitariae finem (assiduam nempe contemplationem) dirigere conatur.

Secundo, quia omni tempore, & sæculo promulgata fuit, & ex textu Regule, ut proprium nostri Ordinis institutum, assidua divinæ legis me-

ditatio. Et in primis, de temporibus ante Christi adventum, & de his, quæ post ejus adventum immediate successerunt, nec non de Regula Divi JOANNIS, jam dictum est. Postea Religio, quæ sub Regula ALBERTI militavit (ut nunc etiam militat) idem proficitur institutum, ut constat ex cap. 6. Regula, ubi præcipitur, *die ac nocte orare, & meditationi vacare.* Et quia domestici testes in hac re certius reddunt testimonium, prodeat noster Ven. P. Thomas Waldensis, de Sacramentalibus, tit. 9. cap. 24. n. 7. ubi Religionem distinguens penes ordinem ad proprios fines, nostrum designat his verbis: *Veniat Benedictus. & crescat in assidua custodia claustris: succedat Albertus cum Carmelitis suis, & crescat in silentio, & meditatione continua legi DEI, in secretis cellis cum labore manuum, & penuria victus. Sic Dominicus servat in doctrina celestis, & Franciscus in nuditate, & aspectu mundi, &c.*

Tertio accedunt aliquorum summorum Pontificum testimonia, quæ rem propositam clarè & indubitabilem reddunt. GREGORIUS IX. (ut habetur in registro anni tertii sui Pontificatus, & refertur in Speculo Ordinis) Fratribus in monte Carmeli commorantibus ita rescripsit: *Dilectis filiis, Priori, & Fratribus Eremitarum montis Carmeli salutem, &c.* Ex off. ij. nostri circumspectione, tenemus sollicitam adhibere cautelam, ne be. qui, ascendentes in montem orare cum Domino, pedes suos laverunt, iterum eos consequentem ad contemplationis specula descendendo. & infra: *Hinc est, quod cum loci pedibus speculam Domini ascendatis, vacaturi contemplationibus caelestium, & assumpseritis contra malignos lacramen, terrenis omnibus abdicatis, ideo, &c.* Eisdem quoque utitur verbis INNOCENTIUS Papa IV. qui anno Domini 1245. Regulam nostram confirmavit: quibus subscripsit ALEXANDER IV. (ut in Speculo Ordinis refertur.) Imo ex Bulla mitigationis ab EUGENIO IV. concessa constat, Fratres, dum mitigationem postularent, id potissimum pro causa mitigationis justa allegasse, valde scilicet onerosum, ac difficile esse, noctu diuque in lege Domini meditari.

Quarto, quia semper nostri Ordinis Fratres Eremos coluerunt, & Eremitæ à summis Pontificibus, (ut ferè ex innumeris Bullis, & privilegiis patet) sunt appellati. In d. hoc præ foribus in ipso Regulae titulo legitur. Ac proprius Eremitarum finis est, DEO, & orationibus, ac meditationibus divinis vacare: ergo iste est nostrum muneris scopus. Neque contra hoc urget, quod in civitatibus, aut villis nunc habitemus: quia consulto nostra Regula addit, ut hæc loca nobis concessa in Eremitis, vel alibi, non aliter recipiantur, nisi apta sint ad nostræ Religionis observantiam.

Quinto, quia nostra Regula aliquem finem, & scopum habere debet: & tamen non habet pro fine vitam merè activam (ut constat) neque mixtam ex contemplatione, & actione, nempe, cura proximorum: nam nullum nec minimum de hac actione in Regula verbum reperitur. Habet ergo pro scopo potissimo vitam contemplativam; hic enim verus est finis, qui in Regula exprimitur, & ab ea potissimum intenditur.

Sexto, & efficacissimè probatur. Nam ille est verus Religionis finis, quem cetera religionis exercitia respiciunt, & ad quem diriguntur: sed omnia Regulae exercitia ad orationem præcipuè destinantur: hæc igitur finis erit. Major hujus argumentationis certa est ex ipsa natura finis. Minor verò probanda est, per singula Regulae mandata, & exercitia discurrendo.

Et (ut à principaliori incipiam,) cellæ stabilis cultus.

custodia, & jugis commoratio ad hunc finem præcipue deſt natur, & à Regula in id ipſum eligitur. Probabimus enim infra cap. 6. quantum cellæ aſſidua inhabitatio ad orationem, ac meditationem conducatur; nec ulli dubium eſt, ad orationem ſecretum, & ſolitarium locum poſſimum requiri, ut conſtat ex illo Matth. 6. Tu autem cum oraveris, intra cubiculum tuum, & claſo oſtio, &c. Hac ratione oravit noſter ELISEUS 4. Reg. 4. qui puerum à morte ſuſcitaturus, domum ingreditur, & claſo oſtio oravit ad Dominum.

Quibus adde, quod non ut unquam in celis manere Regula præcipit; ſed ſingulos ſingulas, & ſeparatas cellulas inhabitare conſtituit, ut commodius divinis meditationibus & orationibus vacare, ſine alterius offendiſculo poſſimus quod laus proſequatur infra in Expoſitione cap. 3. Præterea, cum hoc medium ad obtinendam puritatem, & indiſruptam orationem, & meditationem principalis ſit; ideo in Regula tanquam ſini proximus, & magis ei proportionatum, ſimul cum ipſo ſine in 6. cap. præcipitur. Et inſuper, ad hujus medi firmitatem, & conſiſtentiam aliud quoque medium à Regula inculcatur, nempe, labor manuum, qui, ut infra in capite de labore manuum dicitur, ob id tantopere nobis commendatur, ut intra cellam occupati, manus in opere & mentem in DEO fixam teneamus, & utriusque ſtudium pariter impendamus. Nam, ut optime Caſſianus, lib. 10. inſtitut. cap. 24. ob has duas cauſas inter alias, labor manuum exterior ab Aegyptiis monachis excitebatur. Primò, ne ab eis otium admitteretur. Secundò, ne meditationi ſpiritali finis imponeretur, ut ſic (ait) pariter exercentes corporis, animaque virtutes, exterioris hominis ſtipendia cum emolumentis interioris exequantur: & ſic lubricis motibus cordis, & fluctuationis cogitationum inſtabili, operum pondere, velut quandam tenacem, atque inamobilem anchoram præſtiterunt: cui volubilitas ac pervagaſio cordis innexa, inſtra cella claſtra veluti in portu ſiſſimo, valeat contineri: atque ita ſpiritali meditationi, & cuſtodia cogitationum inſerta, ab omni ſuperſua, & otioſa cogitatione, ſe cuſtodiat: ita ut quid ex quo pendeat, haud facile poſſit in quoquam diſcerni, id eſt, verum propter meditationem ſpiritualem manuum opus exercent: an propter operis jugitatem tam præclarum ſpiritus proficiū ſcientiaque lumen acquirant. Hæc Caſſianus. Qui ibidem etiam docet, PAULUM primum Eremitæ cultorem pro ſola purgatione cordis, & cogitationum ſoliditate, ac cellæ perſeverantia, manuum laborem elegerit. Et denique idem Caſſianus libro 2. inſtitutionum cap. 14. pulchrè (ut ſolent) docet, quantum ad orationem labor manuum conducat. Idem ſentit Bernardus in Epifſola ad Fratres de monſte DEI: ubi monet, inſtra cellam manibus aliquid operandum, ad nutriendum, & conſervandum ſpiritum. Conſtat igitur ex dictis, tam cellæ aſſiduam commorationem, quam laboris manuum exercitium, ad orationem, & meditationem à Regula prudenter ordinari, ac præcipi.

Oportet igitur, ut ad reliqua capita Regulæ deſcendentes, idem de unoquoque probemus. Poſt Regulæ articulum, qui de cellulæ habitatio tractat, lequitur præcipuum de Hortis Canonice, quæ mentem in DEUM elevat, & interiorum animæ devotionem in ejus honorem, & laudem excitant. Hæc verò non tam media ad orationem, quam ipſa oratio dici poſſunt.

Traditur deinde caput de non habendo proprium, tam in particulari, quam in communi. Hæc verò ſtriſſiſſima paupertas (ut auctor eſt

GREGORIUS IX. ibi adducendus) ideo à regula præcipitur, quia maxime oportet, viros contemplationi addictos, nudos ab omnium terrenorum poſſeſſione pedes habere. Et (ut omittam alia Regulæ ſtatuta, quæ etiam huc fini deſerviunt,) ad præcipua gradum faciam: ad ea nimirum, quæ de jejunio, de carniū abſtinentia, & de ſilentio loquuntur.

Et (ut à jejunio incipiam) in primis ipſi Hæretici, jejuniorum, & abſtinentiæ acerrimi hoſtes, quales ſunt noſtræ ætatis Lutherani, & Calviniſtæ, eſſi alias à jejunio utilitates omnes, & fructus ſecludant, hunc negare non ſunt auſi, nempe, ad orationem, & contemplationem maxime adjuvare: ut videre eſt apud Bellarminum lib. 2. de bonis operibus in particulari cap. 11. in principio. Quod & nos hic breviter exemplo antiquorum Patriarcharum & ſanctorum Patrum comprobabimus. Hi enim jejunio animam ad orationem, & celeſtium rerum contemplationem disponebant. Sic de Moyſe Exod. 34. qui quadraginta dierum jejunio animam præparavit, antequam ad DEI colloquium audeat accedere. Sic ſanctus noſter Patriarcha ELIAS per quadraginta dierum ſpatium jejunium obſervat, ut DEUM in monte Oreb ſub ſpecie auræ tenuis videre poſſet. Daniel quoque trium hebdomadarum jejunio diſponitur ad revelationes Domini ſuſcipiendas. Et ob eandem rationem Eccleſia Catholica in profeſſis magnarum ſolemnitatum jejunia decernit, ut his animi aptiores reddantur ad vacandum tali celebrati; ut docet Divus Bernardus in vigilia S. Andrea. Quare rectè illud dictum eſt à Chryſoſtomo homil. 1. in Geneſin: Jejunium eſt anima noſtra alimentum, leves ei pennas producit, ut in ſublime ſervetur, & ſumma contemplari queat. Baſilius quoque ſermone 1. de jejunio: jejunium (inquit) orationem ad celum tranſmittit inſtar alæ ipſi exiſtens ad profeſſionem ſuſum verſus. Neque eſt, cui in hoc diutius immoremur, cum paſſim id Patres apertiffimè doceant.

De carniū verò abſtinentia illud eſt certum, maxime conducere ad corporis, & paſſionum ejusdem mortificationem. Nam cum carnes ſint quali quoddam ſeminarium libidinis (ut infra de eſu carniū probabimus,) paſſiones peccatores reddantur per earum carentiam. His autem ſeditis, animus promptior eſt ad divina ſpeculanda. Quare hæc carniū abſtinentia à Regula commendatur, quali removens prohibens mortificationem paſſionum, ac proinde inducens mentis elevationem in DEUM.

Denique de ſilentio non eſt, qui ignoret, quàm ſidus ſit orationis comes: & ob eam cauſam tantopere à Patribus, & à noſtra Regula commendatur, & non ut unquam, vel ſimplici præcepto, ſicut & alia; ſed pluribus verbis, & variis Scripturæ authoritatibus perſuadet, & præcipitur.

Septimò, & ultimò, orationem, ac meditationem finem eſſe Regulæ, non levis conjectura ſuadet. Nam licet finis eſt id, quod primò intendimus, & quod in animo ante omnia alia præfigitur, ad cujus poſtea conſequationem reliqua deſtinantur: ita Regula inter eas conſtitutiones, quæ ad ſubditorum directionem ſpectant (ut initio capite 6. infra docebimus) primò loco telos, ſive ſcopum ante oculos objicit, ut ad illum reliqua, quæ in Regula continentur, ordinemus. Hoc itaque in mente ſine propoſito, omnes actus noſtri ad ejus conſequationem dirigendi ſunt. Hic nobis principalis debet eſſe conatus. Hæc immobilis deſtinatio cordibus noſtris firmanda eſt,

ur divinis rebus, ac DEO mens semper inhæreat. Pro hoc sine cellæ solitudo & clausura sectanda est; jejunia, vigiliae, corporis nuditas, silentium, carnis abstinencia, & reliquæ asperitates suscipiendæ sunt. Et denique quicquid ab hoc diversum est, quamvis aliàs magnum videatur; importunum tamen, aut etiam infirmum, seu noxium judicandum est.

Pater igitur ex dictis, post orationem, & meditationem, in nostrâ Regula & professione secundum locum obtinere vitæ asperitatem: in qua etiam potissima pars est, cella, sive monasterii clausura. Ita, ad hæc duo, nempe ad vitæ asperitatem, & clausuram, veluti ad duos orationis pedes, & firmissimas nostri instituti columnas cetera reducuntur. Quare studiosus quisque nostræ professionis sectator, post orationem, colat penitentias, sive vitæ asperitatem, & clausuram.

Qualiter
vitam
mixtam
Religio
Carmel.
ample-
atur.

Secundò existimo, secundariò studendum esse nobis animarum salutem, sine detrimento tamen (quantum fieri potest) principalioris finis. Et (ut clarius loquar,) hæc secunda assertio constituo, nostræ Religionis institutum mixtum esse contemplatione, & actione; non tamen ex æquo, sed principaliter ex contemplatione, secundariò autem, & minùs principaliter, ex actione.

Duo continet probanda. Primum principale objectum & adequatum nostri Ordinis esse divinæ legis meditationem, ac contemplationem; quod satis constat ex dictis. Secundum objectum, secundarium & principaliori annexum, esse studium salutis animarum: quod nobis restat probandum, idque serio DEO favente jam in sequentibus latius probabimus, repetitis iis, quæ aliquando diximus in *Stimulo missionum*, sive in *libello de propaganda à Religiosis per universum orbem fide*.

D V B I V M V.

An Religioni nostræ conveniat studium conversionis animarum.

Religiosis omnibus, quantumvis solitudini ac contemplationi deditis, valde esse consentaneum, imò expeditissimum Ecclesiæ conatus in animarum conversione adjuvare, latissimè in 2. parte *Stimuli missionum*, & in 2. parte lib. 2. de *Conversione omnium Gentium*, tam ex Regulis sive institutis Religiosorum omnium, quam ex multis aliis argumentis; imò verò Religiosos omnes præ aliis huic functioni esse apertissimos, cum ex fructu à Religiosis Ordinibus in Ecclesia DEI percepto, tum ex aliis capitibus plenissimè ostendimus. Inter Religiosos verò ad tantam gloriam à DEO fuisse Ordines mendicantes veluti coadjutores fidelissimos electos in 3. parte *prædicti operis*, & ex antiqua horum sanctissimorum Ordinum in Ecclesia institutione, & ex fructu, qui tanquam ex uberimis fontibus in Ecclesiæ arva emanavit, conati sumus demonstrare. Ex quibus in 4. parte *Stimuli Missionum* manifestè, ut puto, deducebamur proximorum curam, ac de propaganda fide sollicitudinem, tantum abesse, ut cum nostro instituto pugnet, quin potius maximè sit illi consentaneum: & quod ad illius finem scopumque specialem reducat, illumque mirificè perficiat.

Vatius
hujus
quæstio.

Præmittendum autem illud erit imprimis, quod quantum ad præsens attinet propositum, multiplex potest esse sensus hujus asserti. Primò,

an sit contra nostrum Institutum saluti proximorum studere. Secundò, an sit conformem. Tertio, an etiam pars principalis nostri instituti, ut pote quæ ad finem nostri instituti pertinet.

Secundò præmittendum, institutum Religionis duo includere: primum Regulam ipsam à summis Pontificibus comprobatam, deinde Religionem finem sive scopum, ad quem omnia alia tam in Regula, quam in Constitutionibus præscripta destinantur. Regula igitur præcisè sumpta non constituit institutum, neque Religionem peculiarem, sed est veluti materia, ac generica quædam institutio, quæ specificatur, & contrahitur ad varios fines, quos sibi, ac posteris Religionum Fundatores præfixerunt: ut patet ex Regula D. Augustini, sub qua innumere militant Religiones inter se distinctissimæ, ac in suis functionibus ferè contrariæ. Quare non tam ex Regula, vel saltem non ex ea potissimum, quam ex Fundatorum Religionum sine in Constitutionibus præfixo, institutum Religionis est judicandum: & à fortiori vis & latitudo instituti pensanda erit, præcipuè ex declarationibus, ac Bullis summorum Pontificum; quia cum Regula sit jus quoddam humanum, & (ut nuper dicebamur) veluti materia quædam, à summis Pontificibus, à quibus confirmationem, vimque obligandi accipit, explicatur, declaratur, extenditur, ac pro temporum, & locorum mutatione limitatur, corrigitur, aut ad altiore finem, sive scopum sublimatur. Unde instituti Religionis appellatione, vel potissimum intelligere finem particularem illius Ordinis, ut Prædicatorum prædicare, Monachalium contemplari; aut ipsam Regulam præcisè sumptam: Ac denique instituti nomine comprehenditur tam Regula, & Constitutiones, quam finis specialis Religionis: quare quicquid in Constitutionibus præcipitur, vel alio modo ad Religionem pertinet, solemus dicere, ad Religionem pertinere institutum. De instituto igitur, in hac triplici acceptione erit sermo, an in aliqua illarum Ordinis nostri instituti, præcipuè Regula, Constitutionibus, aut speciali ejus fini pugnent, vel consentaneæ sint Missiones.

Tertio tanquam certum indubitatumque supponimus (latius inferius probandum) nomine, sive titulo salutis proximorum contineri tam fidelium, quam infidelium curam: id enim apertissimè probant rationes infra adducendæ, ac allatæ supra. Quare si probaverimus nostræ professioni valde esse consentaneum, de salute proximorum procuranda tractare; non erit dubium, quin idem censendum sit de infidelium conversione.

Quatuor igitur, aut quinque capitibus rem totam comprehendam. Primò, ex Regula. Secundò, ex summorum Pontificum testimoniis. Tertio, ex auctore ejusdem Instituti, ac ex nostrorum majorum exemplis. Quarto, ex mediis, hoc est, ex legibus scriptis. Denique quintò, ex fine speciali, quem nos communiter scopum nostræ vocationis appellamus. Ex his ergo principiis apertè deducam, ad nostram familiam curam hanc, & sollicitudinem, pro juvandis proximis potissimum spectare: dicturus deinde de eximia illa functione, quæ in infidelium salute procuranda versatur.

Ex